

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות ח.

ה.

עס משפט
נר מצוה

למ א מי פ"ב מהל'
ככות כל' ז' ופ"ב
מהל' אשוח' ג' ל' פמג
עשן מת עוש"ע ט"ב ע"י
סב ע"י א:
ב ב מ"י ה' ככות עס
ה' י עוש"ע עס ע"י
:
בא ג מ"י פ"ב מהל'
אשוח' ה"י ופ"ב
מהל' ככות ה"י עוש"ע
בב ד מ"י ה' אשוח' עס
ה' ה י"ב מהל'
ככות ה"י עוש"ע עס
ע"י ד:
תוספות ר"ד (המשך)

בשצ"ק ללמד הלכות יש
בה פתיחה. א"ח"כ מברך
ש"ש תשי"ש קודם שיתברך
על שמחת החתן וכתובים
אם לא אעלה את ירושלים
על ראש שמתח. ומפני
שהיא סמוכה לחתימת
אשר יצא אנו פוחת בה
בברוך. א"ח"כ אמר שמח
חשמת שישמח החתן
והכלה כל ימיהם ואין זו
שמחת הוי"ו ומסיים בה
משמח חתן וכלה ואינו
פוחת בה בברוך מפני
שסמוכה היא לחתימת
ש"ש תשי"ש.
אומר אשר ברא שהוא
שמחת חתן וחתנה בה
משמח חתן עם הכלה
ששפחה כשמודרוגים זה
עם זה ואפי"ן שהיא
סמוכה לחתימת הראשונה
שלפניה ודין הוא שלא
נפתח בה בברוך. אפי"ן
מפני שמברכים אותה
לכבוד בדיכ"ב פנים
חדשות הוא פוחת בה
בברוך: רב א"ח"כ איקלע
לבי רב כהנא יומא
קמא בריך כולוהו סמאן
ואילך אמר א"י איכא
פני חדשות גברין כולוהו.
ואי לא מפשי שמתח
בעלמא הוא. מברך
שהשמתה במעונך ואשר
ברא. פ"י יומא קמא בין
בשעת כניסתך לחופה בין
בשעורה מברך כולוהו ואין
צריך פנים חדשות הוא
מכאן ואילך לא יהא אלא
בשעורה: א"כ יומא קמא
אפילו בשעורה מברך ו'
ככות בלא פנים חדשות.
ומכאן ואילך בלא פנים
חדשות מברך שהשמתה
במעונך בברמ"ז ואשר
ברא שהוא עיקר ברכת
החתונה בסוף ברהמ"ז.
מי ועד ל' בין אמר מחמת
הולולא בין לא אמר מחמת
הולולא מברך שהשמתה
במעונך פ"י אבל לא
אשר ברא שהוא אריכת
החתונה. וכיון שעברו
ז' ימי החתונה אינו ראו
לברכס. מכאן ואילך אי
אמר מחמת הולולא מברך
שהשמתה במעונך ואי
לא לא אמר מחמת
הולולא עדי אמת. א"ר
פ"י שמעיה דרבא עד
תריסר ירחי שחא. מעיקרא
מאימא א"ר פפא מבי רב
שערי באסותא פ"י כיון
שמשיך השעורים בניגית
לעשות אכל שבר לצורך
הסעודה אבל לא משעת
אירוסין: רבינא איקעץ
ליה לבריה בר רב חביבא
ברך משעת אירוסין. אמר
ק"ל ל' בגווייה ואלה הדרי
ק"ל ולא תמתיא לילתא
הדרי ביה: רב תחליפא
איקלע לבבל ברך שית
אריכותא. פ"י הוריש דברים

שהכלל ברא לכבודו ויוצא האדם. פותחת צנרוך אע"פ שכל
אחת סמוכה לחצירתה כיון דקלרות הן א"כ לא היה
פוחת צנרוך היה נראה הכל צרכה אמת וכן אשר יצא לא היה
פוחת צנרוך היה נראה שהיתה מתחלת מנרוך יוצר האדם אשר
יצא אצל שוש תשי"ש שהיא אחר צרכה
אריכה אין לרין לפתוח צנרוך
ואשר צרכה פותחת צנרוך לפי
שמכריסם אותה לפני עלמיה כשאלו
פנים חדשות כדפירש בקונטרס ועל
שהכל צרכה לכבודו ויוצר האדם פ"י
בקונטרס טעם אחר ור"ח פירש
דיוצר האדם פותחת צנרוך לפי שיש
שלא היו אומרים אותה דלאמר
בסמוך ואור"ת דפירש קמא דצרכה
(דף ט"ו): ג"כ צרכה הסורה גרסי'
ר' יוחנן מסיים בה הכי והעבר נא
דצרכה אמת היא דלא הוה שמי
צרכות היה לרין לפתוח צנרוך
אע"ג דסמוכה לצרכה כיון שאותה
שלפניה היא קצרה וצמר הכי גרסינן
הלך כפימריהו למרווייהו ולא גרסינן
לנלוהו דלס כן הוה משמע דשגל
צרכות הן: **הדא יצירה הוא.**
לרין לומר דהיינו כנמון דלאמר
פלוף אחד מדקאמר בתר הכי דכולי
עלמא חדא דאינה הואי מר סב
צמר מתשעה חזלינן וצירש פרק ש"ג
דעירובין (דף י"ח). ופ"י משמע דהדיא
דלמאן דלאמר פלוף אחד הוה עלה
צמחשבה להצנרות שניס אצל למאן
דלאמר התם ש"י פלופיס לא כצירא
ליה הכי ק"י פירש רש"ט:
רב תנא הוא ופ"ג: לא בעי
לשנוי כי תניא הוה צרכות
המונן דלמשני רבי יוחנן דנראה לו
דזוקא להעמיד כן ונוח לו טפי לומר
דפליג ומלל קאמר ר' יוחנן סתנא
ופליג יש להוכיח דר"י אמורה היה
דאי הוה תנא הוה משני דלמשני
לרב ואין להקשות דלמאי לא משני
רבי יוחנן אלא דלאמר כרב דתנא הוה
דלבי יוחנן לא היה מחזיק רב כתנא
דפליג עליו וכל דומתא ומיכא אינא
נמי רבי יוחנן שהיה תנא דאמור
צשליה דמיר (דף ט"ה). ופ"י ופ"י שיעור
מפיקה פירש רבי יוחנן כו':
כי

והתקין לו ממנו צנין עדי עד היא הנקבה. שוש תשי"ש לפי
שאלו צריכן להעלות זכרון ירושלים על ראש שמחתו שנאמר (ה'ה"ס
ק"ל) מדבק לשוני לחכי וגו'. שמה ששמח צרכה לתמן וכלה
שגלתינו בשמחה וטוב לב. ואשר צרכה לשם כל ישראל ולפי שהסדר
מתחיל מאשר יצא לרין לפיכך פתח בה
צנרוך וחתם בה צנרוך מדך כל
ראשי סדרי צרכות. וש"ש תשי"ש ושמה
שמה מפני שהן צרכה הסמוכה
לצרכה לא פתח בה צנרוך שכן
מיקונו לכל הצרכות שמוכות אחר
הראשונה על הסדר. ואשר צרכה מפני
שהיא נאמרת יחידית צרכו ימי
השמחה כשאלו שם פנים חדשות
לפיקר אינה מן הסמוכות והלך
לפתוח בה צנרוך ולסיים בה צנרוך.
אבל שהכל צרכה לכבודו אינה מן
הסדר אלא לאסיפת העם הנאספים
שם לגמול חסד וזכר למסדי המקום
שנבנה ונעמקט צו ואסיפה זו כבוד
המקום הוא וצרכה זו לכן נתקנה
ומשעת אסיפה היא ראיה לצרכה אלא
מכיון שיש צרכה על הכוס הזקוקה
לסדרה עליו מידי דהוה אצרכה
צשמים וצרכה על האור צמואלי
צבת דלמרי' (ירושלמי דפסחים פ"י)
צבת מפוקדן וחזר וסודקן על הכוס
ורבי חייל מכנסן הואיל ויש שם כוס
ולפי שאינה משאר סדר הצרכות
וכולה הולאה דתה לא חתמו בה
צנרוך מידי דהוה אצרכה פירות
ומתוא. וכן צרכה יוצר האדם שמיקוה
ליצירה ראשונה של אדם הראשון
דלנקמן אי למ"ד צ' יצירות הוה
אי למ"ד צ' יצירות עלו צמחשבה
וצמר מחשבה חזלינן מ"מ אינה מסדר
צרכות חוונ דהא ציירה הראשונה
צכתי נקבה לא הואי א"כ למה
היא צאה מתוך שאלו מצרכין על
יצירה השניה תקנו אף על הראשונה
שהיא עיקר ותחילתו: והתקין לו
ממנו. מוגפו מללעומו: **צנין עדי**
עד. צנין עדי דצרכות. ומה קרי לה
צנין עדי ע"ש לרין את הללע' (ג'
נב"ל פ"ג): **עקרה.** ירושלים:
ריעים האהובים. החתן והכלה
שכן ריעים האהובים זה את זה:
צמחשך יצירך. כמו ששמחת את
אדם הראשון: **צגן עדן מקדם.**
דכתיב ויעט גן עדן מקדם ויש
עס וגו' (ס"ג): **משמח חתן וכלה** לפי
וצלחונה משמח חתן עס הכלה לפי
ששמחת צרכה הראשונה לא צמחמת
חתונה אנו אומרים שהי תפלה היא
שמתפללים ומצרכין שהי שמחים
בצלחנה כל ימינו לפיכך אין לחתום
משמח חתן עס הכלה דמשמע
איש צאשמו אלא צנרוך ה' משמח
את שניהם לעולם כפיפוק מוונות
וכל טוב וצלחונה צצח משמח להקצ"ה שצרכה חתונה יצוק איש צצשה על ידי שמחה וחדוה לפיכך יש לחתום משמח חתן עס הכלה שהוא
לשון שמחת איש צצשה: **צריך המש.** שהכל יצא וש"ש שמה שמחת אשר צרכה: **צריך שיש.** יוצר האדם הוסיף: **הדא יצירה הוא.**
כנמון דלאמר צעירובין (דף י"ח). וי"ן את הללע פלופף צרייתו צצרה שני פלופפין וזכר מלפניו ונקבה מאחור: **שפי יצירות.** כנמון
דלאמר [שם] ונכ היה וממנו צצרה האשה והרי כלן שמי יצירות: **צמר מחשבה חזלינן.** שנים עלו צמחשבה להצנרות וצצרה אחד צעירובין צפ'
עושין פסין [שם]: **מצרכך שהשמתה במעונך.** צמחלת חיונון: **צין אמר לן.** לקרואין: **מחמת הולולא.** קלחתי לנכס הלום לצעודה: **מעיקרה.**
קודם החופה א"כ חזנין קרואים ואמר להם מחמת שאלו רוצה להכניס בני לחופה: **מאימתי.** הוה התחלת שמחת חופה לצרכך שהשמתה
צמעונך: **מרי רמי שערי באסינאה.** יש שורין שעורים צצצית מים להטיל סכר לצורך חופה. וי"א לשם החתן והכלה ורועין שעורין צצצין
לומר פרו ורבו וצמחו כשעורים הללו: **דבוס ערימי ליה.** מתוקנים היו לו כל צרכי חופה וסעודה: **איטעם לבריה.** שרדן לו אישה: **וצריך**
ומתס אירוסין. שהשמתה צמעונך: **והדרי צבו.** לא נתנו לו האשה: **סיו אריכא.** הוסיף דברים על שהכל ועל צרכה יצירה ראשונה
וחתם בהם צנרוך: **וליה הלכא חוסייה.** דכ"פ לעיל: **לבי מהולא.** לסעודה מילה: **חגנים מן המנין.** לקמן מפרש למאי הלכתא:

תורה אור השלם

1. ויקרא אלהים את
האדם בצלמו בצלם
אלהים ברא אתו וקרא
בשמו אדם.
2. וקרא אתו אדם וקרא את
שמו אדם כיום
הקרא: בראשית ה' ב'
בראשית א' כ'
3. וקרא אתו אדם וקרא את
שמו אדם כיום
הקרא: בראשית ה' ב'
בראשית א' כ'

מוסף רש"י

זכר ונקבה בראם.
דלמחלת חתונה מרי הוה
(ברכות א"ב) וזכר מלך הוה
ונקבה מלך הוה (עירובין
י"ח). מבי רבו שערי
באסינאה. לעשות שער
ליום השמחה. אסינאי,
עירובת שעורים כן שעורים
לעשות שער. ל"א נתמין
עפר צעירות וזרעין עס
שעורים קודם ימי החופה
ומיילן לפני המקד והכלה
כשהן צמחים ואומרים
לס פרו ורבו כשעורים
הללו שמתחלה לאה מלל
הסעודה (ע"ז ח"א). ואין
אבלים מן המנין. שמי
הוא אומר צרכה למחמת
צפי עמון. חתני בעל
הימנו יסלם לנכס מחמת
הקוב כ"א ששל הממל.
ולאכל כפי עמון. חתני
בעל חתונתו יסלם אמת
צ"ל ממש אכלים. ואינו
כולל ימי (ונקבה כ"ב).

תוספות ר"ד

שעורין לא שמעון: מא'
מברך ארי' שהכל ברא
לכבודו. יוצר האדם. אשר
יצר. שוש תשי"ש. שמה
תשמת. אשר ברא. פ"י
תחלה מברך שהכל ברא
לכבודו משום דברכת
חתיים צריכה עשרה
כדכתיב מקולות רבנו
ה' וכתיב כרוב עם
הדת מלך. וזו האסיפה
היא על כבוד לברכו
ברבים מיה מתחיל ומברך
שהכל. א"ח"כ מברך
יצר האדם כנני יצירה
ראשונה שברא לברו.
א"ח"כ מברך על יצירה
שנייה אלא בהיריה לו
אשה מצלעותיו ומפני
שמאריך דבריו חותם בה.
אבל השתים הראשונות
שון קצרות איני חותם
בהן ואע"פ שהיא סמוכה
לשלוש ראשונות שברך
כבר פוחת בה בברוך
מפני שהשלוש ראשונות
פתחה בברוך פי בהן.
אבל חתימה אין בהם
ואין נקא ברכה הסמוכה
לחתימה שכן פתחים בה
בברוך כמון שאנו עושים
בין ברכות שאנו שומ'
צעות מברכין על כ"א וא'
ברכות הקצרות פוחת בה בברוך. וי"ל שמועים הם בני אדם
מפני שלא מצינו בשום מקום שיתחיל בברכות ברוך. וכן ראו
במחמה. ויש בה פתיחה לפניה לחתימה לחתימה. וא"ח"כ
אומר אלהי נשמה וחתום בה בברוך ואינו פוחת בה
בברוך מפני שהיא אומרת לה. א"ח"כ אומר כל הקצרות. וא"ח"כ
אומר המעביד שיעה. ופוחת בברוך. מפני שסמיכות
ברכות הקטנות אינה פוטרתה. ובברכה התורה פוחת בה בברוך
מפני שלא מצינו בשום מקום שיתחיל בברכות ברוך. וכן ראו
במחמה. ויש בה פתיחה לפניה לחתימה לחתימה. וא"ח"כ
אומר אלהי נשמה וחתום בה בברוך ואינו פוחת בה
בברוך מפני שהיא אומרת לה. א"ח"כ אומר כל הקצרות. וא"ח"כ
אומר המעביד שיעה. ופוחת בברוך. מפני שסמיכות
ברכות הקטנות אינה פוטרתה. ובברכה התורה פוחת בה בברוך
מפני שלא מצינו בשום מקום שיתחיל בברכות ברוך. וכן ראו
במחמה. ויש בה פתיחה לפניה לחתימה לחתימה. וא"ח"כ
אומר אלהי נשמה וחתום בה בברוך ואינו פוחת בה
בברוך מפני שהיא אומרת לה. א"ח"כ אומר כל הקצרות. וא"ח"כ
אומר המעביד שיעה. ופוחת בברוך. מפני שסמיכות
ברכות הקטנות אינה פוטרתה. ובברכה התורה פוחת בה בברוך

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

כי תניא הריהו בברכת המזון. פי' בקונטרס להטורף עם ז' לוימון שהרי הוא חייב בכל המנות ואין נראה לר"י דל"כ לא אלא לאשמועינן אלא דחייב במנות והוה ליה למימר שהדיא דחייב במנות ועוד דל"כ מאי פריך ליה מברכת אכלים בעשרה ואין

בג א מ"י פ"ד מהלכות
אכל הנדה ו' טושיע
י"ד מ"י שטע סתפי ה'
בד ר' מ"י פ"י"ג שם
הלכה א' פסג עשין
דקנן ב'
מה ג מ"י"ג שם הל"ח סמך
שם:
בד ד מ"י פ"ד שם הל"ח
סמך שם טושיע י"ד
פי' שגט סתפי ב'.

תורה אור השלם

1. וירא ה' וינאץ מפעם בניו ובנותיו:
דברים לב טו
2. על כן על בחוריך לא ישמח אביו ואמו יתמי ואת אלמנתיו לא ירחם כי כלו חנף ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד יודו נטויה: ישעיה ט טו
3. לולא ה' יבאות החרור לנו שרירי מבעט בסדרם דהינו לקמרה דמינה: ישעיה א ט
4. שמענו דבר ה' קצוני סדרם האיניו תורת אלהינו עם עמך: ישעיה א י
5. כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביהו אתריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אבריה את אשר דבר עליו: בראשית יח ט

בכרית המזון והדקן קושיא לדוכמין דקמני ואכלים מן המנין ואוקמינן בצרכת המזון ולפירש הקונטרס לא קשיא מדי דכי קמני ואכלים מן המנין היינו להטורף לוימון לומר נצרך שאכלנו משלו אכל צרכת אכלים שמצרכים בצרכת המזון קאמר רבי יוחנן דלוינו מן המנין לכן נצרך לפרש כי תניא הריהו בברכת המזון היינו צרכת אכלים שצרכת המזון מכלן משמע שצרכת אכלים שצרכת המזון לא הוה אלא בעשרה מדסליק אדעתיה דמקשן דאיידי בצרכת אכלים שצרכת המזון וקאמר בעשרה והוה ניחא ליה צרכי אי לא משום דקמני לטעל צצרימא ואכלים מן המנין אס כן נצרך עשרה:

אלא כי קאמר ר' יוחנן ברהבה.

א"ל גרסינן אלא משמע דהיא ללעיל נמי מעמיד צרכתה ומינה למה הולכו מרי מילי דר' יוחנן הריהו ללעיל וכן וצריך לומר דחל מכלל מצרכתה אחרת הריהו ללעיל מכלל דהך אכל אי ל"ג אלא ניחא ללעיל איידי בעזרה והכא צרכתה בלא פנים חדשות ומימרא שלישית של רבי יוחנן הולכו להשמיענו דצפנים חדשות אין אכלים מן המנין ואי נקט הריהו ה"א איפכא דוקא מיום ראשון ואיך אכל ציוס ראשון שייכי טפי ומצרכים לה בלא י' האומר

צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב אתה לאתפוסי אודא אמר ליה קום אימא מלתא כנגד שבהו של הקב"ה פתח ואמר האל הגדול ברוב גדלו אדיר וחזק ברוב נוראות מחיה מתים במאמרו עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא מלתא כנגד אכלים פתח ואמר אחינו המיוגעים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם לחקור את זאת היא עומדת לעד נתיב הוא משישת ימי בראשית רבים שתו רבים ישתו כמישתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל נחמות ינחם אתכם ברוך מנחם אכלים אמר אביי רבים שתו לימא רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא דאר"ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי ללעולם אל יפתח אדם פיו לשמן אמר רב יוסף מאי קרא בכסדרם היינו לעמורה דמינו מאי אהדר ליה שמעו דבר ה' קצינו סדרם וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אכלים פתח ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים החמוקים בבריתו של אברהם אבינו (שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו') אחינו בעל הגמול ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא מלתא כנגד כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלפני הושע עמך ישראל מן הדבר ומן החרב ומן הבזיה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם מרם נקרא ואתה תענה ברוך אתה עוצר המגפה אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא עשרה כוסות הקנו חכמים בבית

צרכת המזון. להטורף לג' לזמן עליו שהרי הוא חייב בכל המנות: בשורה. כשהיו חוזרין מן הקצב היו עושין שורה קצב האכל לנחמו ומושיבין אותם וכן עומדים קצב ואמרי' בסנהדרין (דף י"ט.) אין שורה פחות מ"י: צרכתה. כשמצרכין את האכל סעודה ראשונה משל אחרים כדלמרינן צעור קטן (דף

ה) היו מצרכין אותה צרכתה ומצרכין שם צרכת אכלים כדמפרש לקמיה צריך מנחם אכלים: אמר ליה. למתורגמניה: כל קביל ינוקא. לנגד המאורע דצרכים ניחומים על מימת הילד: וירא ה' מה עשו אבות: וינאץ מכעם. שהכעיסוהו וגרמו לו לפקוד על צדיקים וצנומיהם: ואיך דאמרי. לא מיעוק היה המת

אלא צחור היה והך קרא אמר על צחוריו וגו': של ע' שנה. ועוד דריש כמו ועד עולמו של אדם' נטויה נהפכת מטוב לרע: אסא לנחומי לעורי מלצר ליה. צממיה. מוכיחו על פניו שצביל עונו מת בנו: חשיב אסא לאתפוסי אדרא. חשונ אסא למעלה לתופסן ואת בנין צעון הדור דקי"ל'ס צזמן שצדיקים צדור צדיקים נתפסים על הדור שנאמר וממקשי' מחלו (וחוקל ט): האל הגדול ברוב גודלו. בצרוך פתח זה צרוך אסא ה' אלהינו מלך העולם האל הגדול הו': אחינו המיוגעים

צו'. צרכה הסמוכה לתצרתה היא וכן סדורות על הסדר: באכל הזה הנו לצרכת לקור וזאם שזאם עומד לעד. שהכל מתים ולא תצכו יותר מדאי: משסה ראשונים לימא. משתה ראשונים הו': צצרינו של אצרהס. שגמל חסדים דכתיב (בראשית כז) ויטע אשל ריח אכילה שמה לוי' ט: עשרה כוסות. להרבות לו צמיה דכתיב (משלי ה) חנו שכל לאודי ויין למרי נפש: קודם אכילה. שהיו רגילין להמשיך פרפלאות לפני סעודה כגון כיסנין וסופגנין ואיסקריטין וצלאוס פרפלאות משקין לאכל ג' כוסות: אחד כנגד הוין. על כל צרכה שומה הכוס ומחזין לו אחר: כנגד חוני העיר. תקנו להם צרכה עליו לפי שהיו שמשי העיר להתעסק צמחים ובשאר צרכי ציבור: פרנסי העיר. שהיו עשירים מצבוצים ממנום לקצורת עניים: כנגד צהמ"ק. תקנו עליו צרכת ניחומים שינחמוהו המקום צבניינו מאכלנו שאנו מתאכלים עליו כעל מת: כנגד ר"ג. לקמן מפרש: ליושנה. עשרה כוסות: הולאס המס. שהיו קונרים אומו צכלים יקרים כגון שיראין וסרקות: צצרה צר זוזא. כנגד קנצוס שאינו שיה אלא דינר: האומר

האבל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו וארבעה לאחר אכילה וא' אחד כנגד הוין ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד כנגד הטוב והמטיב הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חוני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה מאי רבן גמליאל דתניא "בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממימתתו עד שהיו מניחים אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן ונהגו יכל העם אחריו להוציא בכלי פשתן אמר רב פפא והאידינא נהוג עלמא אפילו" בצרדא בר זוזא: אמר רבי אלעזר האומר

מגילה כ"ג.
(א) [תוספתא מגילה פ"ג].
(ב) שבת דף ל"ג. (ד) ברכות י"ט. ס. ע"ג. (ה) ס"ח א"א א"ו. (ו) שמחות פ"ד (ז) [תוספתא ק"ג]. (ח) מ"ק כ"ו. (ט) [תוספתא נדה פ"ט]. (י) [ג' עירובין דל"ד וינין כ"מ. נ"א. דלימא דצרימא ופרש"י בגדי קנצוס אכל בשאלמות איתא גזרתי דלימא לפעניו]. (י"א) כ"ח"א נוסף: על הל"ך. (י"ב) כ"ח"א נוסף: שתי ע' שנה דמ' ימי שנותיו צהם שבעים שנה. (י"ג) שנת ל"א. (י"ד) [וע"ז רש"י סוטה י' ד"ה פונק].

גליון הש"ס

גמ' כל הפנבל פ"ו. עין ט"ז י"ד רפ"י קמ"ד.

הגהות הגר"א

[א] גמ' (אמר כנגד הוין כ"ו עד הוין (המטיב) חל"מ (ואפשר דהם כנגד ד' צרכות האמורים למעלה פתח ואמר כי ואלו על כל כוס אומר צרכה א'):

מוסף רש"י

הכל יודעין כלה למה נבכסה לחופה. ולא הולך אדם לפרש למה נבכסה והמנבל פ"ו נכך חפילו כ"ו (שבת ל"ז).